

פרצה מלחמת ששת הימים. הוא נטש הכל. למרות שלא היה לו כל קשר ליהדות. וספק אם הכיר פעם איוה יהודי מקרוב. הוא התנדב לעזור לישראל. סיפר ג'וני השבוע: "זה אולי קצת מוזר. אני הרי נוצרי. אבל אנחנו באירופה היינו בטוחים באותו זמן שיגמרו אתכם."

אפשר לומר שבאתי לישראל כדי לעזור להציל את הפליטים שישארו בתום הקרב. בות. עד שהגעתי — הספקתם לנצח. אבל אני כבר נשארתי פה חודש". במקום מלחמה הלך ג'וני לקיבוץ. תחיי לה לקיבוץ חפציבה בעמק יזרעאל, ואי חר"ך ללוחמי הגיטאות. שם הכיר את מרי. הם נקשרו זה לזה מהיום הראשון לבואו לקיבוץ. ועד שחזר לבלגיה. אם פעם חלם ג'וני להגיע כרופא לארצות נידחות ולהושיט עזרה לעלובי החיים.

פילו טיפסה על עצים. היא היתה לפעם מים כימעט כמו בן". אבל כשבגרה, נזכרים חבריה במשק. היה אחד משטחי ההתעניינות הראשיים שלה — הפוליטיקה. "היא היתה הבת היחידה בכיתה". נזכר צביקה דרור, "שכתבה את עבודת הגמר שלה בחיכון על מלחמת ששת הימים. על העבודה הזאת היא ישבה הרבה זמן, אספה קטעי עיתון, נות, קראה את כל הפירסומים, חקרה את חברי הקיבוץ שהשתתפו במלחמה. אפשר לומר שעשתה עבודה יסודית על רמה של אוניברסיטה".

"הדבר הבולט ביותר אצלה היתה אהבתה לאדם". נזכרים חבריה, "אהבה לכל אדם. ללא הבדל, גזע, לאום או דת". מספרת גלילה: "בוויכוחים שהיו לנו במשק היא טענה תמיד שצריך להעניק

מרי בגיל חמש, על חוף הים בנהריה, לשם נלקחה עם קבוצת הילדים של קיבוץ לוחמי הגיטאות. בצעירותה גילתה כבר סימני עצמאות.

לערכים בארץ וכויות שוות, כמו ליהודים. היא תמיד אמרה שעושים להם כאן, בישראל, עוול. היא היתה מוכנה להלחם למענם..."

קשה היה ללקט עדויות על יחסה של תרו בעבר, לשכניה היהודים. יש רק שני מימצאים שוליים. מיטתה של תרו, העומדת עד היום מיומנת בבית הוריה בעכו, היא מיטה מצופת פורמאיקה. ה"קישוטים היחידים שבה, הם ציורים של מגיני-דוד.

מימצא נוסף — דבריה של אחותה הבוגרת, בת ה-20: "לא היה כימעט נושא שתרו לא התעניינה בו. כשהיתה בבית היתה קוראת כל היום. היא ידעה שלוש שפות היטב: ערבית, צרפתית ואנגלית. עברית ידעה קצת. אבל היא קראה את כל הספרים היהודים שהספרים שלהם תורגמו לערבית או אנגלית. עגנון היה הסופר הכי אהוב עליה מהסופרים היהודיים".

כמו באגדות

אנדרסן

זוהי קרה לשתייהן כשהגיעו לשנת חיינה ה-17.

אצל מרי זה אירע לפני כחמש שנים, מיד אחרי תום מלחמת ששת הימים. "החברה אצלנו אומרים", מספר צביקה דרור, מחנכה של מרי בשנות לימודיה האחרונות במשק, "שזאת היתה אהבה כמו באגדות אנדרסן".

ג'וני אנדרסן לא היה אגדה. הוא היה צעיר נורבגי, בלונדי, כחול עיניים, ש"הספיק לעבור הרבה בחייו הקצרים. מגיל 15 היה ספן בציי הסוחר הנורבגי. במשך מספר שנים נדד בימים ברחבי העולם. הוא הספיק לראות את הרעב בהודו, את המלחמה בוייטנאם, את העוני והמצוקה בדרום אמריקה. הוא הגיע למסקנה שכי ימאי לא יוכל להושיע לכל הזקוקים לעזרה. ואז נטש את הים, כשהוא נחוש בהחלט לתרו ללמוד רפואה, להפוך לרופא שיעזור לכל החלכאים והנדכאים.

הרפואה עברו לא היתה מקצוע. אלא בשורה. הוא החל את לימודי הרפואה שלו באוניברסיטה שבעיר גנט בבלגיה. כשי-

תרו תמונת ילדות של תרו בת השלוש, כשהיא כורעת ברח ומתפללת למדונה הקדושה. תמונה זו היא התמונה היחידה מתמונותיה של תרו התלויה במסגרת בבית הוריה בעכו, "היא נראית כמו קדושה", אמרה עליה אחותה.

קורת על העיריה בעכו, שאינה דואגת מספיק לנזקין בעיר העתיקה, והסימטאות שבדרך לבית-הספר תמיד מלוכלכות. אני זוכר, תמיד כשהיתה חורת מטילים של בית-הספר בערים של היהודים, היתה מתפעלת מהנקיון ששם".

מאו היתה ילדה היתה תרו עצמאית יותר מכל ילדה ערבית רגילה. סיפרה חברתה ללימודים בטרסה סנטה, "בבית אצלה שמרנים. היא היפשה הזדמנות לזכור את הבית, בשביל זה הלכה ללמוד בבית-הספר לאחיות בנצרת. כדי להיות רחוק מההורים. נכון שהיא היתה ילדה שקטה, אבל כשדיברו על פוליטיקה, היא היתה מדברת תמיד. היו לה דעות כאלה. שפעם שמעו אותה המורים לדבר ככה, ונתנו לה עצות לא לדבר את זה בקול-רם".

מרי היתה בילדותה ספורטאית מצויינת. "מבחינה זו לא ויתרה אפילו לבי-ג'ים!" נזכר בן המשק חיליק בוגומולסקי. "היא היתה מתחרה בכנים בשחייה, ואי-

(המשך מעמוד 17) לאטיני, לגבי מרי קלע הפתגם בול. אופיה הלם להפליא את השם שהעניקו לה הוריה.

"היו לה תמיד דרכים משלה". דברי גלילה וונגרו, חברתה הקרובה. היא לא הלכה בתלם. תמיד היו לה דעות עצמאיות שהיא ידעה יפה מאוד להגן עליהן. לא היה נושא כימעט שלא היתה מתווכחת עליו בכיתה. אף פעם אי אפי-שר היה לשכנע אותה שהיא אינה צודקת. אפילו אם דעת הרוב היתה נגדה, לא ויתרה על עמדותיה."

אין שום משמעות של מרי או מרד ב"שם תרו. אבל אותה רוח שדבקה במרי מלוחמי הגיטאות, איפיינה גם את תרו מטרה סנטה. "היא היתה תלמידה טובה", נזכר אחיה מאלק בן ה-17, נגר במיק צועו. "המקצועות ההומאניים היו קרובים לליבה. במיוחד היו מספרים שבלטה ב"שיעורי אורחות. היא היתה מדברת ררי בה דברים של ביקורת. היתה לה ביי-

תרו כאחות רחמניה בבית-החולים האנגלי בנצרת, שם למדה תרו בקורס אחיות, כשסיימה את לימודיה התיכוניים. בידה היא מחזיקה תינוק.

הרי בהשפעתה של מרי, באותו חודש שבילו יחד בקיבוץ, השתנה חלומה מעט. כשיוסמך לרפואה, החליט, הוא יעלה לא-רץ. הוא יהיה רופא באחד מישובי הספר הישראליים, או אולי במקום כמו עכו, כדי לסייע שם להבנה יהודית ערבית. ג'וני נסע. אבל הקשר עם מרי לא נותק. הוא נמשך שנה תמימה במכתבים. עד לקיץ 1968.

מיברק

אחרי שנה

צאתי יום אחד לעבודה בשש בבוקר, סיפרה רחל גוויסר, בת מחזוריה של מרי, "ופתאום אני רואה ארי תו. את ג'וני, עולה בכניסה אל המשק. זה היה ממש שוק. רצתי אליו ושאלתי: 'ג'וני מאיפה צצת?' הוא השיב בפשטות: 'מהמטוס'".

כמו שבא באותו קיץ לחופשה פתאור מית, כך גם נעלם. קרה כנראה ביניהם משהו, אמרו החברים במשק. הוא עזב פתאום. הם לא המשיכו להתכתב. מרי התגייסה לצה"ל. היא הגיעה לדרגת רבי-טוראית, שירתה כמורה בבית-הספר החק-

מרי בגיל 14, כשהיא עטופה בגלי-מה לבנה ובראשה שביס לבן, מחזיקה תרו את אחד מנרות הקודש ב"טכס דתי בכנסייה", טרה סנטה" בעכו.